

ДО ПИТАННЯ ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ РЯДІВ НЕМАТОД

Бабій Н. В., Голіней Г. М.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Нематоди – одна з найбільш численних і поширених груп тварин. Майже всі багатоклітинні тварини та рослини різних систематичних груп, а також органи й тканини людини стали середовищем проживання нематод.

Описано понад 30 тис., але їх є набагато більше видів. Мешкають нематоди переважно в ґрунті, є мешканці прісних і солоних водойм, а також паразити рослин, тварин і людини. У людей нематоди спричиняють найбільшу кількість хвороб з групи гельмінтозів, загальна назва таких інвазій – нематодози [1, с. 307].

Нематоди – найважливіша група деструкторів органічної речовини, оскільки мають високу інтенсивність обміну речовин, короткі життєві цикли в поєднанні з великою чисельністю. Жоден процес гниття не відбувається без участі нематод.

Разом із бактеріями та нижчими грибами нематоди забезпечують кінцеву мінералізацію органічного матеріалу, повертаючи його ґрунту й створюючи умови для розвитку безлічі нових поколінь живих істот. Крім того, нематоди включені в ланцюги живлення екосистем. Розкладаючи мертву органіку, ґрунтові вільноживучі черви беруть участь у процесах ґрунтоутворення.

Деякі круглі черви є хижаками, які можуть поїдати інших червів, ґрунтових найпростіших. Вони можуть стати поживою і для інших хижаків.

За сучасними науковими відомостями, значна частина енергетичного потоку донних систем проходить через нематод. Отже, нематоди беруть активну участь у трансформації енергії в екосистемах.

Вони відіграють і непряму роль у морських екосистемах. Нематоди можуть стимулювати ріст бактеріальної флори.

Виділяючи величезну кількість слизу, вони змінюють фізичні властивості ґрунтів.

Серед круглих червів є паразити рослин. Наприклад, галова, бурякова, картопляна, цибулева, стеблова нематоди та інші завдають рослинам великої шкоди. Такі паразити, як кінська, свиняча аскариди, нектонома (паразит крабів), волосатики завдають шкоди тваринам. Людина страждає від таких паразитів, як аскарида людська, гострики, волосоголовець людський, трихіне́ла, ришта та ін.

Вивчення видового складу паразитарних нематод є актуальним, оскільки вони є чисельною і поширеною групою, які паразитують і викликають захворювання в організмі.

Відмічено, що з підкласу Еноплії (Enoplia) найбільш практичне значення мають представники Trichocephalida: волосоголовець людський (*Trichocephalus trichiurus*) – збудник трихоцефальозу і трихіне́ла (*Trichinella spiralis*) – паразит, який спричинює трихіне́льоз [2, с. 522].

З підкласу Рабдитії (Rhabditia) найважливішими рядами є Rhabditida, Tylenchida, Strongylida (кривоголовка дванадцятипала (*Ancylostoma duodenale*) викликає анкілостомоз), Oxyurida (гострик (*Enterobius vermicularis*) – ентеробіоз), Ascaridida (людська аскарида (*Ascaris lumbricoides*) – аскаридоз), Spirurida (ришта (*Dracunculus medinensis*) – дракункульоз, а також збудник «слонової хвороби» – нитчатка Банкрофта (*Wuchereria bancrofti*).

Список використаних джерел

1. Щербак Г. Й., Царичкова Д. Б., Вервес Ю. Г. Зоологія безхребетних. Кн. 2. 1996. 319 с.
2. Медична біологія / За ред. В. П. Пішака, Ю. І. Бажори. Підручник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 656 с.

ОСНОВНІ КОМАХИ-ШКІДНИКИ КАРТОПЛІ

Качмарська Г. М., Голіней Г. М.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Картопля (*Solanum tuberosum* L.) посідає одне з перших місць серед інших сільськогосподарських культур за